

O razvoju izobraževanja za socialno delo ob 100. obletnici Univerze v Ljubljani

Univerza v Ljubljani je najstarejša in največja visokošolska ter znanstveno-raziskovalna ustanova v Sloveniji z bogato zgodovino, saj je bila ustanovljena leta 1919, vendar visokošolsko izobraževanje sega na začetek 18. stoletja, ko so v imenu Rimokatoliške cerkve jezuiti vodili šolstvo in so ustanovili tudi stolice za filozofijo, teologijo, fiziko in matematiko in leta 1766 za mehaniko. Od sredine 18. stoletja je pod oblastjo cesarja Jožefa II. šolstvom prevzela država in na Slovenskem ustanovila Ljubljanski licej, ki sicer ni bil univerzitetna ustanova in ni bilo mogoče izdajati akademskih listin, je imel pa značaj visokega šolstva na področju teologije, filozofije in mediko-kirurškega študija. Licej je bil leta 1848 ukinjen in od takrat pa vse do leta 1919 je potekal boj za slovensko univerzo.

Julija 1919 leta je bil sprejet Zakon o Univerzi Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani, ki so jo takrat tvorile teološka, pravna, filozofska, tehnična in nepopolna medicinska fakulteta. Prvih 18 profesorjev je bilo imenovanih 31. avgusta, 12. novembra so bili izvoljeni rektor in dekani, 3. decembra pa je bilo na univerzi izvedeno prvo predavanje.

Leta 1955 je bila ustanovljena Šola za socialne delavce, ki je bila leta 1960 uvrščena v sistem visokošolskega izobraževanja kot Višja šola za socialne delavce. Leta 1976 postala članica Univerze v Ljubljani in leta 1985 je bila vpisana v razvid raziskovalnih organizacij. Z uvedbo štiriletnega programa leta 1992 je prerasla v Visoko šolo za socialno delo. Po dolgoletnih prizadevanjih je leta 2003 pridobila status fakultete in poleg dodiplomskega programa začela izvajati tudi magistrski in doktorski program socialnega dela.

Danes odlikujejo Univerzo v Ljubljani kakovostni družboslovni, humanistični, naravoslovni in tehnični študijski programi, ki potekajo na 23 fakultetah in treh umetniških akademijah. S številnimi članicami se povezujemo tudi na Fakulteti za socialno delo, bodisi na pedagoškem ali znanstvenoraziskovalnem področju bodisi s projektnim delom. Vpetost v te povezave fakulteti omogoča vzpostavljanje številnih stikov, ki krepijo njeno vključenost in prepoznavnost na ravni Univerze v Ljubljani in širše, saj fakulteta danes raziskovalno in pedagoško sodeluje s številnimi visokošolskimi ustanovami v Evropi in širše. Podpisali smo več kot 200 bilateralnih sporazumov, študenti pa lahko prek Erasmus+ mobilnosti študirajo na večini od teh visokošolskih ustanov.

V vsem času obstoja se je izobraževanje za socialno delo nenehno prilagajalo bodisi spremembam v praksi bodisi spremembam lastnega statusa. Pogosto smo spreminjali učni program, predmete, uvajali in ukinjali smeri

študija. Redka so bila obdobja relativne stabilnosti, saj je boj za univerzitetni študij potekal vse od sedemdesetih let 20. stoletja in v tem času se je bilo treba prilagajati vedno novim zahtevam in tudi spremembam visokošolskega prostora. Zadnja taka sprememba je bil t. i. bolonjski sistem študija, ki je korenito spremenil izobraževalni sistem. Čeprav smo do tega sistema upravičeno kritični, je za našo fakulteto imel vsaj eno pozitivno posledico, in sicer priznanje prakse kot legitimnega in potrebnega dela študija. Praksa je bila prej vedno ovira, da bi nas prepoznali kot akademsko ustanovo, zdaj pa je to zahteva, ki jo morajo izpolnjevati vse fakultete. Študij se namreč mora prilagajati potrebam v praksi in s tem smo zbrisali meje med prej tako ločenimi aplikativnimi in teoretskimi akademskimi študiji.

To tematsko številko posvečamo praznovanju 100. obletnice ustanovitve Univerze v Ljubljani. V dvojno številko revije *Socialno delo* smo lahko uvrstili šest znanstvenih člankov. Ana Marija Sobočan prikaže razvoj poklicne identitete in etike socialnega dela. Liljana Rihter utemeljuje povezovanje razvoja raziskovanja in izobraževanja za socialno delo. Barbara Kresal razmišlja o dveh sočasnih in pomembnih dogodkih – ustanovitvi Univerze v Ljubljani in Mednarodne organizacije dela. Sledita prispevka, povezana z dvema specifičnima skupinama uporabnikov socialnega dela: Jana Mali predstavi vlogo socialnega dela v interdisciplinarnih raziskavah socialnih razsežnosti demence, Milko Poštrak pa socialno delo z ranljivimi mladostniki v njihovem prostem času. Sklop znanstvenih člankov skleneta Petra Videmšek in Tadeja Kodele s prispevkom o pomenu uporabniške perspektive v praktičnem usposabljanju za socialno delo.

Blaž Mesec v eseju povzame razvoj šole za socialno delo in vede socialnega dela ter v sklepu poda nekatere specifičnosti socialnega dela, ki zagotavljajo njegov nadaljnji razvoj. Manifest z naslovom Preboj socialnega je nastal na konferenci socialnega dela na Inter-univerzitetnem centru v Dubrovniku septembra 2019 in ima namen poudariti nujnost angažiranega pristopa k družbenim spremembam.

Sledita intervjuja, ki pokažeta na to, da je bilo socialno delo ves čas obstoja vpeto v družbene spremembe in je krepilo svoj položaj v zastopanju dostojanstva in pravic ljudi. Prvi je intervju z Gabi Čačinovič Vogrinčič, ki poda dragocen pogled na zgodovino izobraževanja za socialno delo, in drugi z Bogdanom Lešnikom o založniški dejavnosti, ki edina v Sloveniji že desetletja skrbi za izdajanje znanstvenih in strokovnih publikacij socialnega dela.

V zadnjem delu tematske številke so objavljene recenzije znanstvenih monografij, izdanih pri založbi fakultete, ki jih do zdaj še nismo recenzirali. Nekatere monografije so nekoliko starejšega datuma. To utegne biti nenavadno, saj si po navadi prizadevamo za objavo recenzij novejših del. Urednici sva menili, da je prav ta tematska številka, posvečena 100-letnici Univerze v Ljubljani, prava priložnost za objavo recenzij teh monografij socialnega dela.